

REGISTERBLAD

Område av riksintresse för naturvård i Kalmar län.

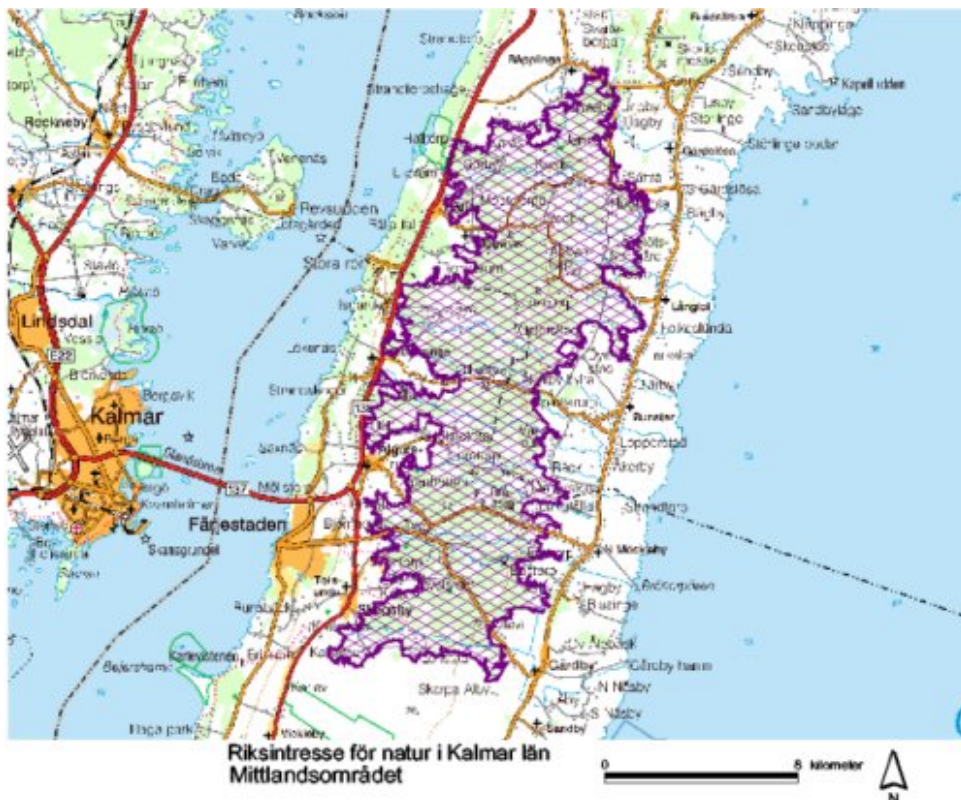
Områdesnamn: Mittlandsområdet

Områdesnummer: NRO0873

Namn: Markus Forslund (1998-11-02), uppdaterat (2003-08-28)

Kommun: Borgholms och Mörbylånga kommuner

Kartblad: 04 NV

Area: 14 649 ha, varav 14 640 ha land och 9, 6 ha vatten

Naturgeografisk region: Region 14 b Ölands skogrika områden, 14 a Ölands alvar

Kust/havsregion: IV Egentliga Östersjön

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 119 (Öland)

Agrara kulturlandskapsregioner: Öland och sydöstsmåländska slättbygden

Landskapsformer: Slätt med relativ höjd under 20m

Riksvärde

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora och Fauna
Skogslandskap	Naturskog	Flora och Fauna
	Ädellövskog	Flora och Fauna
	Hässlen	Flora och Fauna
	Övrig lövskog	Flora och Fauna

Våtmarkskomplex	Topogent kärr Fuktängar	Flora och Fauna Flora och Fauna
-----------------	----------------------------	------------------------------------

Värdeomdöme: Norra Europas största sammanhängande lövskogsområde. Mosaikartat och mångformigt med hasselrika björkskogar, ekhasselskogar, hässlen, ek-alm-askskogar, avenbokskog, rikkärr, alvar och odlingslandskap med lundar, hagmarker, lövängar och stäppartade torrängar. Flera av naturtyperna har en begränsad utbredning i landet. Stora arealer med ädellövskog med naturskogs kvaliteter. Större delen av landets hässlen finns i området. Flera representativa odlingslandskap och våtmarker ingår. Mycket värdefull flora och fauna med ett mycket stort antal rödlistade arter. Svampfloran är unik med flera globalt sett hotade arter.

- Huvudkriterier:**
- A -- Område med framstående exempel på landskapstyper eller naturtyper eller kombination av naturtyper, som särskilt väl visar landskapets utveckling samt processer och naturlig utveckling i olika ekologiska system såväl på land som i vatten.
 - B -- Väsentligen opåverkat naturområde
 - C -- Område med sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter
 - D -- Område med mycket rik flora/fauna

Förutsättningar för bevarande: Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar.

Säkerställande: Kalkstad, Holmetorp, Gillsättra, Ryd, Rönnerum-Abbantorp, Dyestad, Övertorp, Isgärde, Jordtorpsåsen, Arontorp, Degerrörsbacken, Västra äng och Rösselkärret är naturreservat. Arbete pågår för att säkerställa värdefulla kärnområden i Mittlandet. Kalkstad, Hönstorp, Jordtorpsåsen, Ryd, Vanserum-Bäck-Övertorp, Ismantorp, Karås, Dyestad, Västra äng, Isgärde, Rösselkärret, Holmetorp, Karum, Gillsättra och Rönnerum-Abbantorp är föreslaget att ingå som särskilda bevarandeområde i Natura 2000. Amunds mosse är fågelskyddsområde. Landskapsbildsskydd samt riksintressen för kulturmiljö och friluftsliv omfattar stora delar av området.

Områdets huvuddrag:

Mittlandsområdet ligger på ett större sammanhängande moränområde med kalkrik, lerig, sandig-moig morän. Både moränens huvudmassa och de grövre fraktionerna, som består av block och sten, domineras av kalksten. Detta framgår bland annat av de otaliga stenmurarna som löper genom Mittlandsskogen. Vanligen är moräntäcket en till två meter mäktigt men på många håll går den underliggande kalkstenen i dagen. I sänkor finns i allmänhet små kärr. Eftersom hela området legat under havet har vågorna bearbetat jordlagrens ytskikt och därför finns gott om svallsediment i hela området. Störst utbredning har dessa sediment mellan Glömminge och Runsten samt vid och norr om Gråborg.

Mittlandsskogen omfattar totalt 14 000 hektar varav ungefär 10 000 hektar utgörs av produktiv skogsmark. Skogen har till stor del uppkommit spontant efter upphörd hävd på tidigare betes- och slåttermarker. Ungefär en tredjedel av den nuvarande skogen har tillkommit efter sekelskiftet. Samtidigt har betydande delar av den gamla inägomarken lång kontinuitet som trädbärande mark. Flertalet av Mittlandets ädellövskogar växer på marker som från järnåldern och fram till början av

detta århundrade varit brukade som inägomark. Mycket av de biologiska värden vi har idag är en direkt konsekvens av den kontinuerliga och långvariga hävd som skett i området.

Skogsarealen i Mittlandet är fördelad ungefär enligt följande; 45 % ädellövskog, 30 % övrig lövskog framförallt björkskog, 5 % hässlen samt 15 % planterad barrskog. Ädellövskogen varierar kraftigt i trädslagssammansättning men i huvudsak kan tre olika typer urskiljas nämligen hasselrik ekskog, ek/ask/almskog samt avenbokskog, varav de två första står för minst 98 %. Det finns endast drygt 100 hektar avenbokskog.

En stor del av Mittlandsområdets biologiska värde ligger i dess mångfald och mosaiken mellan olika skogs- och naturtyper. Särskilt höga naturvärden finns i skogar med lång trädkontinuitet det vill säga främst i inägornas ädellövskogar och de trädlösa eller med glest trädskikt bevuxna, ålderdomliga hässlena på utmarken. En annan viktig förklaring till den biologiska mångfalden är hävdens. Många arter är knutna till det mosaikartade landskap som skogsbetet ger upphov till. Kunskaperna om Mittlandets naturvärden har ökat väsentligt genom inventeringar som genomförts under 1990-talet. Skogsvårdsstyrelsen har arbetat i tio år med att kartlägga skogarna. Till det kommer länsstyrelsens inventeringar och inte minst den ideella naturvärden som bidragit med kunskaper framförallt om rödlistade arter.

Fauna och flora

Mittlandet hyser en god förekomst av flera sällsynta och hotade kärlväxtarter som skogskorn, strävlost, skugglost, gulyxne, storviol, gulkronill, vresalm och lundalm.

Särskilt anmärkningsvärd är svampfloran som är av internationell betydelse och omfattar en femtedel av landets samtliga rödlistade svampar. Viofingersvamp, slöjröksvamp, gulbrun spindling, jättespindling och djävulsopp är bara några av områdets exklusiva svampar.

När det gäller djurlivet är det fågelfaunan som är bäst inventerad. Fågelfaunan omfattar cirka 115 arter, varav drygt 100 häckar regelbundet. Vissa lövskogslevande arter som i Sverige är mindre vanliga har i Mittlandsskogen relativt starka populationer. Det gäller bland annat stenknäck, bivråk, mindre hackspett och nötkråka.

Långbensgrodan är klassad som sårbar på den nationella hotlistan. En betydande del av den svenska populationen finns på Öland med koncentration till Mittlandsskogen.

När det gäller insekter är det bland fjärilarna som den största kunskapen finns. Ett stort antal rödlistade arter är spridda över Mittlandet och flera av dessa är sällsynta eller saknas på fastlandet. Exempel är vitgul lövängsbrommal, lungörtsorgmal, hårflokeplattmal, jungfrulinpraktmal, hagtornsommarvecklare, berberisbredvecklare, körsbärsfux, ärenprinsätfjäril, gullvivefjäril, benvedsmätare, poppelbuskfly, hösttaggfly, strecktecknat aftonfly, kretsfly, leverfärgat ängsfly och trollspinnare.

För mer information om enskilda områden hänvisas till "Natur och kultur på Öland" samt litteraturlistan i övrigt.

Anmärkningar: Följande Våtmarksinventerings-objekt ingår: 04H8A09, 04H8A06, 04H6A01, 04G6J10, 04G6J01, 04H7A09, 04G5J07, 04G5J20, 04G6J14, 04G8J11, 04G6J07.

Naturvårdsplanen för Öland (M-26). Ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt nummer 40-04, 40-10--11, 85-131), i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt nummer H 8509 85-126, 85-139, H4001, H4002), hässleinventeringen och ängs- och hagmarksinventeringen.

Referenser:

<i>Postadress</i>	<i>Besöksadress</i>	<i>Telefon</i>	<i>E-post</i>
391 86 Kalmar	Malmbrigatan 6	Växel 0480-820 00	lansstyrelsen@h.lst.se www.h.lst.se

Ska kompletteras.

- Ljungström, L, m fl. 1995. *Odlingslandskapet i Kalmar län. Bevarandeprogram, Borgholms kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar. Meddelande 1995:25.
- Ekstam, U. 1979. *Igelmossen. En undersökning av vegetation och flora*. Meddelanden från Växtbiologiska Institutionen. Uppsala.
- Fritz, Ö. 1989. *Fåglar i Mittlandsskogen på Öland 1983–1986*. Naturvårdsverket. Rapport 3599.
- Johansson, O. 1984. *Vegetation och markanvändning inom området Övetorp–Bäck–Vanserum på mellersta Öland*. Länsstyrelsen i Kalmar län. Meddelanden 1985:12.
- Länsstyrelsen i Kalmar län. 1982. *Natur och naturvård på Öland. Inventering, värdering och skydd av öländsk natur*. Meddelanden 1982:9. Kalmar.
- Länsstyrelsen i Kalmar län, 1989. *Inventering av ängs- och hagmarker, Borgholms kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1989:5.
- Ljungström, L, m fl. 1995. *Odlingslandskapet i Kalmar län. Bevarandeprogram, Mörbylånga kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar. Meddelande 1995:20.
- Länsstyrelsen i Kalmar län, 1989. *Inventering av ängs- och hagmarker, Mörbylånga kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1991:2.
- Naturvårdsverket. 1997. *Sveriges finaste odlingslandskap. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Etapp 1*. Rapport 4815.
- Hylander, K. 1993. *Våtmarksinventering av Öland 1993*. Länsstyrelsen i Kalmar län Informerar, 1994:3.
- Sjögren, E. et al. 1974. *Metodforskning för bevarande av öländska lövskogstyper*. Lövskogprojektet, slutredogörelse del 1–2, 7–45/72. Växtbiologiska institutionen. Uppsala, 25.4.1974. Stencil.
- Sjögren, E. 1983. *Öppna kärr och våtängar i Mittlandsskogen på Öland*. PM 1781. Naturvårdsverket.
-
- Ekstam, U och Åkerlind L O 1973. *Redovisning av skyddsvärdesklassificerade områden inom "Mittlandsskogen"*. Stencil
- Länsstyrelsens skötselplan, Jordtorpsåsens naturreservat.
- Godin I och Lindqvist A 1978. *Jordtorpsåsen*. Beskrivning, vegetationsinventering och förslag till skötselplan. Riksantikvarieämbetets vårdsektion.